100 جىلدىق كۆرەس جولىندا جاڭا ساپارعا اتتانايىق

بۇقارانی كوكەيدە ساقتادی، بارلىعندا حالىق ۇشىن بستەدی

ـــــ جياۋ يۇيلۇ رۋحی جوننده شولۇ

جۇڭگو كومۇنيستەرىنىڭ رۋحانى شەجىرەسى

□ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ءتىلشىسى جاي جو

1966 ـ جىلى 2 ـ ايدا، كولەمدى ادەبي حابار «اۋداندىق پارتكوم شۇجىلەرىنىڭ ۇلگىسى ـــ جياۋ يۇيلۇ» جاريالانىپ، جياۋ يۇيلۇدىڭ اتى سان مىڭداعان وتباسىنا تارالىپ، ول بۇكىل ەلدەگى بارشا جۇرت تەگس بىلەتىن كومۇنيستەردىڭ شۇعىلالى تيبىنە جانە بارلىق پارتيالى كادرلاردىڭ قادىرلى ۇلگىسىنە اينالدى.

لانكاۋدا قىزمەت ىستەگەن 475 كۇندە، جياۋ يۇيلۇ لانكاۋ حالقىن باستاپ "ءۇش زيانكەستى" جويىپ، جۇمساق تۇك اعاشىن ەگىپ، ءومىرى ارقىلى كومۇنيستەردىڭ ايبىندى ەسكەرتكىشىن تۇرعىزىپ، جارقىراپ نۇر شاشقان، ۋاقىت پەن كەڭىستىكتەن ەندەي وتكەن ۇلى رۋحتى ـــ حالىقتا جاناشۇ، حالقتى ءسۇيۇ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جاساۋ، عىلىمي تۇرعىدان شىندىققا ۇمتىلۇ، قيىندىققا قارسى اتتانۇ، قالتقىسز ءوزىن ارناۋ سىندى جياۋ يۇيلۇ رۋحىن سومدادى.

2014 ـ جىلى 3 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى حنان ولكەسىنىڭ لانكاۋ اۋدانىندا پارتيانىڭ بۇقارالىق لۇشيان تاربيەسى امالياتتىق قيمىلنا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، جەتەكشىلىك جاساعان باس شۇجي شي جينپيڭ جياۋ يۇيلۇ جولداس ەسكەرتكىش سارايىنا تاعى دا كەلىپ، جياۋ يۇيلۇدىڭ ومىرەدەگى نزگى ىستەرىن كوردى. ول بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: جياۋ يۇيلۇ رۋحى جيىڭگاڭشان رۋحى، يان ـ ان رۋحى، لەي فىك رۋحى قاتارلى توڭكەرىستىك ءداستۇر مەن ۇلى رۋح سياقتى بۇرىن دا، قازىر دە، بولاشاقتا دا بىاياعىسىندەي پارتيامىزدىڭ قىمباتتى رۋحانى بايلىعى سانالا بەرمەك، ءبىز ودان ماڭگى ۇيرەنۋىمىز كەرەك.

"جانىمدى شۇپەرەككە ءتۇيىپ، جانتالاسا ىستەپ، لانكاۋدىڭ بەت ـ بەينەسىن وزگەرتۋگە بەل بايلايمىن"

لانكاۋ اۋدانى جياۋ يۇيلۇ جولداس ەسكەرتكىش سارايىنا بارساڭىز، جياۋ يۇيلۇدىڭ ادامدى اسەرلەندىرەتىن كۇرەس سەرتى مەن كوز جۇماردا ـ عى وسيەتى ەڭ الدىمەن كوزىڭىزگە تۇسەدى ـــ "جانىمدى شۇپەرەككە ءتۇيىپ، جانتالاسا ىستەپ، لانكاۋدىڭ بەت ـ بەينەسىن وزگەرتۋگە بەل بايلايمىن".

"كوزىمنىڭ تىرىسىندە قۇم توبەشىكتەردى جونگە سالا المادىم، ولگەن سوڭ دا قۇم توبەشىكتەردىڭ جونگە سالىنعانىن كورگىم كەلەدى".

1962 ـ جىلى قىستا لانكاۋ اۋدانى قۇمدى بوران، تاسقىن سۋ، سورتاڭ توپىراق سىندى "ءۇش زيانكەستىڭ" اۋىر ازابىن تارتىپ جاتقان بولاتىن. جياۋ يۇيلۇ حاۋپ ـ قاتەر الدىندا مىندەت تاپسىرىپ الىپ، كادر ـ بۇقارانى باستاپ تاسقىننىڭ اعىسىن بارلاپ، جەل وتتەرىن انىقتاپ، كوشپەلى قۇمدى تەكسەرىپ، "ءۇش زيانكەستى" رەتتەۋ ـ جونگە سالۋدىڭ ناقتى ءادىسىن قورىتىندىلاپ، زور كولەمدە جۇمساق تۇك اعاشىن ەگۋ سىندى ءتاسىلدى ويلاپ تاپتى.

ول اترەت باستاپ بارىپ تەكسەردى، ويتكەنى "جۇرەلەسەڭ عانا قۇمىرسقا كورەسىڭ". 3 اي ۋاقىتتا جياۋ يۇيلۇ بۇكىل اۋداندىق كادرلاردى باستاپ 120دان استام دادۇيدى ارالاپ، 5000 شاقىرىم ـ نان استام جول باسىپ، "ءۇش زيانكەستى" رەتتەۋ ـ جونگە سالۋدىڭ سەنىمدى ماتەريالىن توپتادى.

جياۋ يۇيلۇ ۇزاق ۋاقىت باۋىر اۋرۋىنا شالدىعىپ ءجۇردى، قاتتى اۋىرىپ شىداتپاسا، ول قالاممەن، شوڭكەنىڭ قاقپاعىمەن، مامىق قاققىمەن باۋىر بولىنعان تىرەپ قويىتىن، ۋاقىت وتە كەلە، ول وتىرعان ورىمە ورىندىق ۇڭىرەيىپ قالدى.

جياۋ يۇيلۇ باستان ـ ايىاق قاجىرلى دا قاراپايىم بولدى، ونىڭ كوزى تىرىسىندە پايدالانعان ءۇستى كورپەسىندە 42 جاماۋ، استى كورپەسىندە 36 جاماۋ بار. ءبىر جولى، ول ءوز بالاسىنىڭ "بەكەر وينىن كورگەندىگىن" ەستىگەندە، دەرەۋ اقشا بەرىپ بالاسىنا تەاترحاناعا بارىپ بەلەت تولىقتاتادى.

...

"الداعى جول الىس تا شالعاي بولساداعى، كىرشىكسىز، پاك ادام بولىپ ءوتتىڭ. ارمان قۇيىپ ەسە بەرمەي ۋاقىتقا، ۇلىق بولىپ باستادى ەلدى باقتىقا. تيىتىڭ دە مۇمكىندىكتى جىبەرمەي، تەلەگەي تەڭىز ەڭبەك ەتتى حالىقتا". 50 نەشە جىلدىڭ الدىندا، جياۋ يۇيلۇ لانكاۋ حالقىن باستاپ "ءۇش زيانكەستىكپەن" كۇرەسىپ، جۇمساق تۇك اعاشىن كەڭ كولەمدە ەگىپ، لانكاۋدىڭ قۇنارسىز توپىراعىنا "تەلەگەي تەڭىز" ءۇمىت سيلادى.

50 جىلدان استام ۋاقىتتا، ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاسقان كومۇنيستەر لانكاۋ دالاسىندا كۇش جالعاپ كۇرەس جاسادى. 2017 ـ جىلى 3 ـ ايدا لانكاۋ حنان ولكەسىندەگى كەدەيلىكتەن ارىلىپ، كەدەيلىك قالپاعىن الىپ تاستاعان العاشقى كەدەيلەر اۋدانعا اينالدى؛ جياۋ يۇيلۇ سول جىلداردا كوپشىلىكتى باستاپ ەككەن جۇمساق تۇك اعاشى بۇل كۇندەرى ءبىر ـ بىرلەگەن كەرەمەت مۇزىكا اسپابىنا، ءبىر ـ بىرلەگەن ادەمى ءۇي جيھازدارىنا اينالىپ، لانكاۋ حالقىنىڭ بايىپ، دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە جەتۋىندەگى ماڭىزدى كاسىپ سالاسى بولدى.

"جالپى حالقتى كوكەيىندە ساقتاپ، وزىمەن مۇلدە ساناسپادى"

مەملەكەت قورعانىسى داشۋەسى ماركسيزم زەرتتەۋ ورنىنىڭ زەرتتەۋشىسى يان شياۋفىڭنىڭ قاراۋىنشا، جياۋ يۇيلۇ رۋحى مۇل دا تەرەڭ، ونىڭ وزەگى "جالپى حالقتى كوكەيىندە ساقتاپ، وزىمەن مۇلدە ساناسپاۋ" سىندى كومپىس قىزمەتكەرلىك ىنتا ـ ىقىلاسى.

سول جىلى لانكاۋ بۇقاراسى جاڭادان اۋدانداعى پارتكوم شۇجيى كەلدى دەپ ەستىگەندە، جياۋ يۇيلۇدىڭ اۋىلعا تۇسكەننەن 3 كۇن بولعان ەدى. بۇقارامەن ارالىقتى جاقىنداتۋ ءۇشىن، ول بۇقارامەن بىرگە تاماقتانۋ، بىرگە تۇرۋ، بىرگە ەڭبەك ىستەۋ سىندى "ۇشتە بىرگە بولۋ" قىزمەت ءادىسىن ورتاعا قويدى.

قالىڭ قار جولدى بوگەپ تاستاعان تۇندە، ول قارلى بورانعا قاراماي جوق ـ جىتىكتەن حال سۇرادى. اۋىلداستارىڭ "سەن كىمسىڭ" دەگەن سۇراعىنا، "ءسىزدىڭ ۇلىڭىزبىن" دەپ جاۋاپ بەرىپ، اۋىلداستارىڭ كوزىنە جاس الدىردى.

لانكاۋدا جياۋ يۇيلۇ تەك 4 پارشا عانا سۇرەت قالدىردى، مۇنىڭ ۇشەۋىن باسقالار بايقاپ تۇسىرگەن. ول ۇنەمى: "ايپارات كوزى بۇقاراعا قاراتىلۇى كەرەك، ولاردى كوبىرەك سۇرەتكە تۇسىرىڭىزدەر، قاندايى ءماندى، مەنى تۇسىرگەننەن نە پايدا؟" دەيتىن.

لانكاۋ حالقىنىڭ تۇرمىسىن ونان ارى جاقسارتۋدى ءوز ومىرىنەن دە ماڭىزدى ورىنعا قويدى. كوز جۇمارىندا جياۋ يۇيلۇ ءباز ـ بايا ـ ءىسىندەي جاڭجۋاڭداعى قۇم توبەشىكتەردىڭ بوگەلگەن ـ بوگەلمەگەندىگىن، جاۋجيالوۋدىڭ ەگىنجايىن سۋ باسقان ـ باسپاعاندىعىن، چينجايداعى سورتاڭ جەردەگى ءبيدايدىڭ قاندايى وسكەندىگىن، لاۋحانلىيڭنىڭ جەرىندەگى جۇمساق تۇك اعاشىنىڭ قانشالىق ەگىلگەندىگىن جادىنان شعارماي جاتتى...

ول قايتىس بولدى، ال "جياۋتۇڭعا" دەگەن سۇيىسپەنشىلىك ارتا ءتۇستى.

79 جاستاعى لانكاۋلىق ديقان ۋي شانمەيىننىڭ 50 جىل جالعاستىرعان ءبىر ادەتى بار، ءار كۇنى تاڭ اتىسىمەن، سىبىرتكى، كۇرەكشە كوتەرىپ ۇيىنەن ءبىر شاقىرىم الستاعى ءبىر ءتۇپ اعاشتىڭ استىنا كەلىپ، جاپىراعىن سىپىرىپ، سۋارىپ، تەڭايتقىش بەرەدى.

بۇل 1963 ـ جىلى جياۋ يۇيلۇ ءوز قولىمەن ەككەن ءبىر ءتۇپ اعاش قالامشاسى ەدى، بۇل كۇندەرى 5 مەتردەن استام جۇان، 26 مەتردەن استام بيىك بايتەرەككە اينالدى. ماڭايىنداعى جۇمساق تۇك اعاشتارى ءۇش ـ ءتورت ۇرپاق اۋىستىردى، ول ءالى دە بيىككە بوي سوزىپ تۇر. بۇل اعاشتى، جەرگىلىكتى بۇقارا ىقىلاسپەن "جياۋتۇك" دەپ اتايدى.

ەڭ كەدەي ۇيگە بارىپ تاماقتانىپ، بۇقارانىڭ ناقتى جاعدايىن ۇعىستى، قىزىن جاپالى دا ماڭىزدى جياڭسايىۋانعا بارىپ جۇمىس ىستەۋگە جىبەردى... "جياۋتۇك" اعاشىنىڭ سايماسىندا دەمالعان ءاربىر ادام جياۋ يۇيلۇدىڭ ءبىر ايگىمەسىن ايتىپ بەرە الادى.

"ءدال جياۋ يۇيلۇ حالقتى كوڭىلىندەگى ەڭ جوعارى ورىنعا قويىپ، باسقالاردى وزىندەي كورىپ، حالقتىڭ قولداۋىنا يە بولعاندىقتان، حالىق تا ونى كوڭىلدەرىندەگى ەڭ قۇرمەتتى ورىنعا قويا ءبىلدى"، ـ دەدى يان شياۋفىڭ.

"بۇقارادا كىم قارسى الماس جاقسى ۇلىقتى" ـــ حالىق جياۋ يۇيلۇ دەپ جار سالادى

"بۇقارادا كىم قارسى الماس جاقسى ۇلىقتى؟ جياۋتۇڭدا جاڭبىر ەتتىم كوزدىڭ جاسىن. ومىرىندە ول قۇم توبەمەن كۇرەسىپ، ولمىندە ول قۇم توبەنى كۇزەتىپ، كوزدەدى ۇلكەن ـ كىشى ەلدىڭ قامىن. قىين ـ قىستاۋ كەزدە دە، قاھارماندىق جىگەرىنەن جازبادى!..." 1990 ـ جىلى 7 ـ ايدا جياۋ يۇيلۇ رۋحىنان اسەر الىپ، سول كەزدە فۇجوۋ قالالىق پارتكومنىڭ شۇجيى بولىپ تۇرعان شي جينپيڭ «نيانىۋجياۋ. جياۋ يۇيلۇدى ەسكە الۋ» اتتى ولەڭىن جازدى.

باس شۇجي شي جينپيڭ لانكاۋ اۋدانىندا پارتيانىڭ بۇقارالىق لۇشيان تاربيەسى امالياتتىق قيمىلنا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، جەتەكشىلىك جاساعاندا، باسا دارىپتەپ مىنانى اتاپ كورسەتتى: جياۋ يۇيلۇ جولداستىڭ "جالپى حالقتى كوكەيىندە ساقتاپ، وزىمەن مۇلدە ساناسپاۋ" سىندى كومپىس قىزمەتكەرلىك ىنتا ـ ىقىلاسىن، بارلىق ءىستىڭ جايى ـ جاپىسارىن قاراستىرىپ، "باسقالار شايناپ بەرگەن بۇناننىڭ ءدامى بولمايدى" دەيتىن شىندىققا ۇمتىلۇ ستيلىن، "اي ـ كۇنگە ءامىر شاشا الامىز جاڭارتۋعا كوك ءجۇزىن"، "توڭكەرىسشى قيىندىق الدىندا قاھارماندىق كورسەتۋ كەرەك" دەيتىن كۇرەس رۋحىن، قاجىرلى دا قاراپايىم، ادال دا كوپشىل بولىپ، "ءارقاداي ۋاقىتتا ەرەكشەلەنبەيتىن" ءمۇرالدىق قاسيەتىن ەرەكشە ۇيرەنۋ، اسقاقتاتۋ كەرەك.

جياۋ يۇيلۇعا ىلەسىپ ءبىر جىل 4 اي قىزمەت ىستەگەن بۇرىنعى لانكاۋ اۋداندىق پارتكوم كەڭسەسىنىڭ حابار ـ بايلانىس قىزمەتكەرى لىۋ جۇنشىڭ كوزى تىرىسىندە قاتتى تەبىرەنىپ بىلاي دەپ ەدى: "حالقتىڭ جياۋ يۇيلۇ دەپ جار سالۋى، پارتيامىزدىڭ باستان ـ ايىاق حالقىپەن ەتەنە بايلانىس جاساعان تاماشا ءداستۇرىن، بارلىعندا حالىق ءۇشىن ىستەگەن، بارلىعندا حالىققا سۇيەنگەن تاماشا ستيلىن، پارتيامىزدىڭ وسكەلەڭ مۇراتىن ايتىپ جار سالۋى بولماق".

قۇانارلىعى، جياۋ يۇيلۇ رۋحى سان ۇرپاق كومۇنيستەردىڭ قاننىدا تاسقىندادى: اۋىل ـ قالاشىققا 50 جىل تامىر تارتقان "اۋىل ـ قالاشىق پارتكوم شۇجىلەرىنىڭ ۇلگىسى" ۋ جينيىن، "ىستىق قانىن ۇستىرتكە ارناعان" رەفورما اتويشىسى كۇڭ فانسىن، بۇقارامەن نيەتتەس بولىپ، قالتقىسز ءوزىن ارناعان "مەملەكەتتىك تاڭداۋلى اۋداندىق پارتكوم شۇجيى" لياۋ جۇنبو...

جياۋ يۇيلۇ جولداس ەسكەرتكىش سارايىندا ءتۇسىندىرۋ قىزمەتىمەن 28 جىل شۇعىلدانعان دۇڭ يا ـ ناعا ىلعي ءبىر سۇراۋ قويىلادى: ءبىر مازمۇندى كۇندە قايتالاپ تۇسىندىرگەننەن جالىقپايسىز با؟

دۇڭ يا ـ نا جياۋ يۇيلۇ رۋحىن قانشالىق تۇسىندىرگەن سايىن، جياۋ يۇيلۇ رۋحىنىڭ ۇلى ەكەندىگىن سونشالىق سەزىنەتىندىگىن ايتادى. "جياۋ يۇيلۇ شۇجي ماڭگى وقىلىپ بىتپەيتىن كىتاپ، وقعان سايىن جاڭارا تۇسەدى".

تاريحتىڭ وزەنى تولاسسىز جوڭكىلە اعادى، جياۋ يۇيلۇ رۋحى كۇن وتكەن سايىن جاڭارادى، قۇنى ماڭگى ساقتالادى. جوڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋدىڭ جاڭا ساپارىندا، جياۋ يۇيلۇ رۋحىنان ۇيرەنۋ، اسقاقتاتۋ بۇكىل پارتياداعى كادرلاردى، بۇقارانى اۋەلگى ماقساتتى، بورىشتى ونان ارى ەستە بەرىك ساقتاپ، كۇرەس جاساپ العا ىلگەرىلەۋگە بەل بۇۋعا جىگەرلەندىرىپ، جاپىاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان مەملەكەت قۇرۋعا، جوڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسىرۋعا تەلەگەي كۇش ۇيىستىرادى.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 8 ـ ايدىڭ 18 ـ كۇنى جىڭجوۋدان بەرگەن حابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

تاڭداۋلى كلينيكالىق مەديتسينا دارىندىلارىن باۋلۇ ءۇشىن، رايونمىز مەديتسينا ماڭىسترلىق ماماندىعىنا يە عىلمي دارەجە اسپيرانت وقىتۋىن بالنيتسا شيپاگەرىن جۇيەلى باۋلۇمەن ورگانيكالى ۇشتاستىرىپ، كلينيكالىق امالىيات وقىتۋىن كۇشەيتىپ، مەديتسينا وقۇشلارىنىڭ ءىس جۇزىندەگى ماسەلەلەردى شەشۋ قابىلەتىن جوعارىلاتادى. 2020 ـ جىلى رايونمىز بالنيتسا شيپاگەرلەرىن جۇيەلەندىرىپ باۋلۇدى باستاپ اتقارىپ، مەديتسينالىق تاربيەلەۋدى دارىندى تاربيەلەۋمەن ۇشتاستىرۋ مەحانيزمىن ونان ارى اقاۋسىزداندىرىپ، كلينيكالىق مەديتسينا دارىندىلارىن باۋلۇ ساپاسىن جوعارىلاتتى.

سونىمەن بىرگە، رايونمىز تاعى كوپ ارنالارمەن ورنىن تولتىرۋ مەحانيزمىن ورناتۋ ارقىلى قىستاق شيپاگەرلەرىنىڭ كىرىسىن قامتاماسىز ەتتى؛ تاپسىرىس باعىنتامالى اقسىز باۋلۇدى اتقارىپ، قىستاق شيپاگەرلەرى قوسىنىن زورايتتى؛ زەينەتكەرلىك ءتۇزىمىن اقاۋسىزداندىرىپ، كەمەلدەندىرىپ، قىستاق شيپاگەرلەرى ۇيىمداعان ىستەرىن شەشتى؛ قىستاق ەمحاناسى قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، قىزمەت شارت ـ جاعدايىن جاقسارتتى؛ قىستاق شيپاگەرلەرىن باۋلۇدى كۇشەيتىپ، دەڭگەيلەس ساقتاۋ قىزمەت وتەۋىن قامتاماسىز ەتتى؛ "اۋدان ـ اۋىل ءبىر تۇلعا، اۋىل ـ قىستاق ءبىر تۇلعا" مەحانيزمى قۇرىلىسىن كۇشەيتۋ سياقتىلار ارقىلى نەگىزگى ساتى ەمدەۋ ـ دەڭگەيلەس ساقتاۋ قۇرىلىمىنىڭ شيپاگەرلەر قوسىنى قۇرىلىسىن بايانداى دا شاپشاڭ دامىتتى. 2020 ـ جىلدىڭ سوڭىنا كەلگەندە، رايونمىز 898 اۋىل ـ قالاشىق شيپاحانالىق، 8602 قىستاق ەمحاناسىن ولشەمدەندىرىپ قۇرۋدى جاپىاي قامتىپ، قىستاق ساينى تولىمدى قىستاق شيپاگەرى بولۋدى جۇزەگە اسىردى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ما جۇن ـ ۋ وسىندا تۇپ، وسىندا وسكەن ارمىيا تىك يگەرۋشىلەرىنىڭ 2 ـ ۇرپاعى. 1988 ـ جىلى ول اكەسىنىڭ قولىنان شەكارا كۇزەتشىسى قىزمەتىن وتكىزىپ العاننان كەيىن، شەكارا وزەن بويىندا قاراۋىل مۇنارالارىن كۇزەتىپ، شەكارا شارلاۋدى، كۇزەتۋدى بۇگىنگە دەيىن ىستەپ كەلەدى.

القابەك وزەنى، وسى ءبىر يرەلەڭدەگەن شەكارا وزەنى تابيعي مەملەكەت شەكارا سىزىعى سانالادى. 1988 ـ جىلى كوكتەمدە، قار ەرىپ تاسقىن ءجۇرىپ ويراندىاپ وزەن بويىندىاعى سازدىقتى ورىپ كەتەدى. حالقارالىق قاعيدا بويىنشا، ەگەر وزەن ارناسىن وزگەرتسە ءبىز جاقتىڭ تەررىتوريالىق كورشى ەلگە ءبولىنىپ كەتۋى مۇمكىن. 16 تاۋلىك بويى ەرلىكپەن كۇرەس جاساۋ ارقىلى بيىكتىڭىزدىقتار ورىلىپ كەتكەن جەردى اقىرى ءساتتى بوگەپ، ەلمىز مەملەكەت تەررىتوريالىق سۇيەمدەي جەردى دە جىبەرمەي الىپ قالادى.

"تاسقىن سۋى ورىپ كەتكەن جەردى بوگەپ قالۋ ـــ مەملەكەت جەرىن قورعاپ قالاۋدىڭ. سول كەزدە ەشقانداي ءارى ـ ءسارى بولۋدىڭ قاجەتى جوق، تەك لۇڭكۇدى ساقتاپ قالۋ كەرەك بولدى". سول جىلى ما جۇن ـ ۋ 19 جاستا، تاسقىنعا قارسى تۇرۋعا جاڭا عانا قاتىناسىپ، ءۇيىن ساندىق لۇڭكۇىنىڭ جانىنا كوشىرىپ كەلۋىندەگى سەبەپ ءار جىلى كوكتەم سايىن تاسقىن ورىپ كەتەتىن حاۋپتى وزەن ارناسىن قورعاۋ ءۇشىن ەدى.

شەكارا كۇزەتۋدە 33 جىل بويى تاباندىاپ تۇردى.

"قاراڭىزشى، كوز الدىمىزدا شەكارا وزەنى، تۇ سىرتىمىزدا وتان، ءبىز بۇل ارانى، ءسوز جوق، باتىل قورعاۋىمىز كەرەك". شەكارا وزەنى بويىندا تۇرىپ وتكەندى ەسكە العان ما جۇن ـ ۋدىڭ جۇزىنەن مويىماس قايسارلىق بىلىنەدى، "تىك يگەرىپ، شەكارانى قورعاۋ بيىكتىڭىزدىقتارىنىڭ جاۋاپكەرشىلىگى، مەن ەجەلدەن ءوزىمنىڭ تالعاماما وكىنگەن ەمەسپىن".

الدىڭعىلارىنىڭ ءىس ـ ارەكەتىمەن كورسەتكەن ۇلگىسىنىڭ نەگىزىندە، بيىكتىڭىزدىقتارىنىڭ شەكارا كوزىنشى ۇرىپاعى بولعان ما جۇن ـ ۋ بيىكتىڭىزدىقتارىنىڭ شەكارا كوزىرەتىپ، وتان قورعاۋ جاۋاپكەرشىلىگىن بارىنەن دە ماڭىزدى دەپ قارادى.

جۇن ـ ۋ قاراۋىلىنا تاياۋ ماڭداعى تاسقىنعا قارسى تۇرىپ، جەر ـ سۋدى قورعاۋ ەسكەرتكىش سارايىنا بارساڭىز "بيىكتىڭىزدىقتار بولىگى جۇرتشىلىقتىڭ وي جەلىسىن سوناۋ ءبىر كەزدەگى اسقاق سەزىم الاۋلاعان مەزگىلگە باستاپ بارعاندای بولادى. كورمە تاقتاسىندا بيىكتىڭىزدىگەرلەرىنىڭ قايلا سەرمەپ، قۇبا شولدە تىك يگەرىپ، ەگىن ەگىپ، تابيعاتتى باعىندىرعان ماقتانىش سەزىمىن ايگىلەدى.

"سول جىلى اكەلەرىمىز وسى ارعا كەلىپ، قۇبا شولدە، قۇمدى ءشول جيەگىندە تىك يگەرىپ، ۇلكەن توعان قازدى، سۋ قويماسىن سالدى، تىك جەر اشتى، اتىز ـ ارىق سالدى"، ـ دەدى ما جۇن ـ ۋ، بيىكتىڭىزدىقتار الاشقى كەزدە شار تاراپتان كەلگەن 1 ـ توپتاعى بيىكتىڭىزدىقتار وسى قۇبا وڭىرگە العاش كەلگەندەرىندە وسى ارادا بوي كوتەرگەن بىردە ـ ءبىر قۇرىلىس جوق ەدى.

ولار تۇرعان جەر دۇنيە جۇزىندەگى ماسا شوعىرلانعان 4 ۇلكەن جەردىڭ ءبىرى ەدى، جاز كەلسىمەن لاڭ سالعان ماسالار جانۇارلاردى تالاپ ولتىرەتىن؛ قىس ماۋسىمىندا تەمپەراتۋرا نولدەن تومەن 30 سەلتسي گرادۋسقا دەيىن تومەندەپ، ءبىر ءتۇننىڭ ىشىندە جاۋعان قاسات قار تىزەدەن كەلەتىن.

مىنە وسىنداي ماشاقاتتى شارت ـ جاعدايدا بيىكتىڭىزدىقتار لاۋلاعان وتتاي ىستىق ىنتامەن تىك يگەرىپ، شەكارا قورعادى، ۇزدىكسىز كۇرەستى، قۇمدى ءشولدى جاسىل ماناتقا اينالدىردى، ءشول دالانى اتىزعا اينالدىردى.

ما جۇن ـ ۋ بىلاي دەدى: اعا بۇىندار وسى ارعا ۇلەس قوسقان، كۇرەس جۇرگىزگەن رۋحى باستان ـ ايىاق مەنى شابىتتاندىرىپ كەلەدى، بۇل دا مەنىڭ الگە دەيىن تاباندىاپ تۇرۋىمداعى سەبەپ. "مەن ماڭگى وسى ارادا قالامىن، وسىنداي ۇلەس قوسۋ، كۇرەس جۇرگىزۋ رۋحىن جالعاستىرامىن".

185 ـ تۇان 1 ـ لياننىڭ ءۇي الدىنداعى تاس ەسكەرتكىشكە مىناداي ءبىر ابزاتىس ءسوز ويىلىپ جازىلعان: "مەملەكەت جەرىنە دەگەن سۇيىسپەنشىلىك جويىلمايدى، بيىكتىڭىزدىقتار قينىشىلىقتان تايسالمايدى، شەكارا قورعانىس سىزىعى بۇزىلمايدى، ارميانىڭ تىك جەر اشۋ رۋحى كۇيرەمەيدى". مىنە بۇل بيىكتىڭىزدىقتاردىڭ وتان جەرىن قورعاعاندىعىنىڭ ەڭ تاماشا بەينەلەنۋى، وسى ارادا وتانعا دەگەن شەكسىز ادالدىق جانە تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىك الدەقاشان ءۇنسىز ارەكەتكە اينالعان.

قازىرگى تاڭدا ما جۇن ـ ۋدىڭ نزگى ىستەرى جالپاق جۇرتقا ايان، ونىڭ مىزعىماس تابانداىلىعى مەن سەنىمى قىرۋار جاندى تەبىرەنتتى، كوپتەگەن سىرتتان كەلگەن ساياحاتشىلار ارناۋلى تۇردە جۇن ـ ۋ قاراۋىلىنا كەلىپ ەرلى ـ زايىپتى ەكەۋىنە امانداسا كەلەدى.

جۇىق جىلدارداىن بەرى 185 ـ تۇان قىزىل ساياحات بايلىعىن ۇزدىكسىز اشۋدا، باتىس سولتۇستىك شەكارادىعى ءبىرىنشى لياىن، جۇن ـ ۋ قاراۋىلى، تاسقىنعا قارسى تۇرىپ، جەر ـ سۋدى قورعاۋ ەسكەرتكىش سارايى سياقتى كورىنىس تۇيىندەرىنىڭ تانىمالدىلىعى بارعان سايىن جوعارىلاۋدا.

اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى ارقاۋ ەتكەن 185 ـ تۇان "سولتۇستىكتە ساياحات، وڭىرىنە تۇستىكتە مال شارۋاشىلىعى" جانە سۋىق وڭىرىنە قىر كەلبەتىنە يە شاعىن قالاشىق قۇرۋ سىندى داڭۋ وي جەلىسىن بەلگىلەپ، "ءبىر لياندە ءبىر كورىنىس ءوڭىرى"، "ءبىر لياندە ءبىر ءونىم" بولۋدى ىلگەرىلەتىپ، سولتۇستىكتەگى لياندەردىڭ ساياحات جەلىسىن ءتۇيىندى قۇردى. قازىر وسى تۇاننىڭ 1 ـ لياني، 2 ـ لياني، 3 ـ لياني بۇكىل مەملەكەت بويىنشا اۋىل ـ قىستاق ساياحاتىنداعى ءتۇيىندى قىستاق تىزىمىنە ەنگىزىلدى. وسى سەبەپتى، ما جۇن ـ ۋ دا مىندەتتەمەلى ءتۇسىندىرۋشى دەگەن تاعى ءبىر قىزمەتتى كوبەيدى.

"مەن بيىكتىڭىزدىقتاردىڭ وتباسى ـ وتان سۇيىسپەنشىلىگىن، تىك يگەرىپ، شەكارانى قورعاۋ تارتىمدى حيكايالارىن كوپشىلىككە بايانداپ، اناعۇرلىم كوپ ادامدى شەكارا كۇزەتۋ جاۋاپكەرشىلىگىن ءتۇسىنىپ، وتاندى قىزۋ ءسۇيىپ، مەملەكەت جەرىن قورعاۋعا باستايمىن"، ـ دەدى ما جۇن ـ ۋ.

"ءۇمىر بويى ىستەيمىن ءبىر عانا ءىستى، وتانىمنىڭ بولامىن قورعانشى". ما جۇن ـ ۋ بيىكتىڭىزدىقتاردىڭ نقشام كورىنىسى، ولار باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ تاپسىرمامىن باستان ـ ايىاق ەستەرىندە بەرىك ساقتاپ، بيىكتىڭىزدىقتاردىڭ قويماي كۇندەلىكتى حارەكەتى ەتىپ، الدىڭعى بۇىن قالدىرعان رۋحانى بايلىقتى جالعاستىرۋدى جانە ساۋلەلەندىرۋدى ماڭىزدى بورىش ساناپ، بيىكتىڭىزدىقتار قازىرگى زامانعا تيانىاق ەتىپ، بولاشاقتا بەت الۋ جوباسىنا ەنگىزدى.

مەكەن ـ جايىمىز: ءۇرىمجى قالاسى حۇڭيۇان سولتۇستىك جولى 500 ـ ءنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ءنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۇان، جىلدىق باعاسى 228 يۇان